

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права
«Затверджую»

Шифр спеціальності 281	Назва спеціальності, ОП «Публічне управління та адміністрування», «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	Сторінка 1 з 4
---------------------------	--	-------------------

Завідувач кафедри

 /Перегуда Є.В./

30 червня 2023 р.

Розробники силябуса

 /Андрєєв С.О./

СИЛАБУС

Експертно-аналітична діяльність в публічному управлінні

1) Шифр за освітньою програмою: ВК06
2) Навчальний рік: 2023-2024
3) Освітній рівень: другий рівень вищої освіти (магістр)
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 28 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 281 «Публічне управління та адміністрування», «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»
8) Статус освітньої компоненти: вибіркова
9) Семестр: III
11) Контактні дані викладачів: проф., д.н. держ.упр. Андрєєв С.О. Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті КНУБА: http://surl.li/kzurm Контакти: (097)280-97-11; E-mail: andriev.so@knuba.edu.ua
12) Мова викладання: українська
13) Пререквізити: «Методологічні засади наукових досліджень в галузі державного управління»
14) Мета курсу: надання студентам теоретичних знань, а також формування у них практичних умінь і навичок щодо проведення аналізу та експертного оцінювання державно-управлінських рішень, політик і програм як важливих інструментів публічного управління та адміністрування.
15) Результати навчання:

№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК03 СК07
2.	ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК04 ЗК07 СК07
3.	ПРН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК03 СК08 СК09

		Шифр спеціальності 281	Назва спеціальності, ОП «Публічне управління та адміністрування», «Державне управління у сфері будівництва і архітектури»	Сторінка 1 з 4
4.	ПРН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК03 СК08 СК09
5.	ПРН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК СК08
6.	ПРН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК03 ЗК07 СК07 СК08 СК09

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- концептуальні підходи до формування політики та управління, засади управління проектами і програмами в публічній сфері;
- зміст державної політики як процесу, етапи та інструменти аналізу політики, методи вимірювання результативності, ефективності та економічності публічної політики та управління;
- інструменти оцінювання та моніторингу державних політик та програм, вимоги до підготовки аналітичних документів;

вміти:

- проводити самостійний аналіз державних політик і програм в управлінні, їхнє оцінювання та моніторинг шляхом експертної оцінки цілей, завдань, ресурсів, затрат, результатів, впливів, наслідків тощо;
- застосовувати у професійній діяльності методи оцінки ефективності та результативності проєктів і програм;
- готувати аналітичні документи за результатами аналізу політик і програм в управлінні (аналітичні, інформаційні, доповідні записки, експертні висновки тощо).

16) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проєкт/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
12	12		контрольна робота - 1	66	Залік
Сума годин:				90	
Загальна кількість кредитів ECTS				3	
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				24(0,80)	

17) Зміст курсу:

Модуль 1. Теоретичні основи аналізу політики, проєктів та програм у публічній сфері

- Тема 1. Концептуальні засади формування публічної політики та управління
Тема 2. Державна політика як процес: цілі, завдання, ресурси, затрати, результати, впливи, наслідки
Тема 3. Функції управління проектами в реалізації державних проєктів і програм

Модуль 2. Практичні аспекти експертно-аналітичної діяльності в галузі публічної політики та управління

- Тема 4. Аналіз політики: ідентифікація проблем і питань політики
Тема 5. Вимірювання результативності, ефективності й економічності державної політики та управління
Тема 6. Оцінювання і моніторинг державної політики та програм. Підготовка аналітичних документів

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та заочної форми навчання

1. Напрями вдосконалення експертно-аналітичного супроводу процесу розроблення та прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління.
2. Інноваційні механізми вироблення політики та розробки програм (на основі аналізу та узагальнення

Шифр спеціальності 281	Назва спеціальності, ОП «Публічне управління та адміністрування», «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	Сторінка 1 з 4
зарубіжного досвіду розвиненнях країн).		
3. Проблеми впровадження програмно-цільового методу управління в діяльності органів публічного управління України.		
4. Можливості та перспективи використання проектних підходів та технологій в системі публічного управління України.		
5. Шляхи вдосконалення механізмів діяльності проектних офісів в органах публічної влади України.		
6. Перспективи залучення проектного фінансування державних проектів і програм.		
7. Виклик для системи державного управління України, пов'язані із широким залученням приватних підприємців до виконання державних функцій.		
8. Проблеми та недоліки щодо впровадження інструментів проектного менеджменту в діяльність органів публічної влади України.		
9. Проблеми оцінки результативності проектів та програм в публічному секторі.		
10. Позитивні та негативні аспекти реалізації концепції “New Public Management” для системи державного управління України.		
11. Аналітична діяльність в публічному управлінні та напрями її вдосконалення.		
12. Якісні та кількісні критерії оцінки ефективності проектів та програм в публічному управлінні.		
13. Виокремлення позитивних сторін та недоліків концепції “Good Governance” для практичної діяльності органів публічного управління України.		
14. Експертно-аналітичні державні структури України та напрями вдосконалення їхньої діяльності.		
15. Аналітична складова в діяльності публічних службовців та можливості її розвитку в сучасних умовах державотворення.		
16. Розроблення й впровадження систем управління якістю в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування.		
17. Структурні підрозділи та посадові особи органів виконавчої влади, що здійснюють експертно-аналітичні функції на постійній основі.		
18. Механізми та можливості впливу громадськості на розроблення, оцінку та впровадження проектів і програм в публічному управлінні.		
19. Перспективні напрями формування аналітичних компетенцій у здобувачів вищої освіти за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”.		
20. Складності розробки ефективних програм в публічному управлінні в умовах обмеженості ресурсів та шляхи їхнього вирішення.		
21. Можливості та перспективи ширшого використання інструментів державно-приватного партнерства в Україні.		
22. Проблеми оцінки ефективності проектів та програм в публічному секторі.		
23. Шляхи вдосконалення інструментів моніторингу та оцінювання в діяльності органів публічного управління.		
24. Розроблення системи показників вимірювання та оцінювання діяльності органу державного управління, органу місцевого самоврядування.		
25. Шляхи удосконалення процесів реалізації державних та регіональних цільових програм, проектів регіонального та місцевого розвитку.		
26. Упровадження інструментарію бізнес-планування в практику публічного управління.		
27. Реалізація проектного підходу до управління регіональним/місцевим розвитком.		
28. Розроблення й впровадження систем управління якістю в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування.		
29. Інституційне забезпечення експертно-аналітичного супроводу публічного управління в Україні.		
30. Роль і завдання Інституту стратегічних досліджень щодо аналітичного супроводження діяльності Президента України.		
<p style="text-align: center;">Питання підсумкового контролю</p>		
1. Що таке публічне управління та державна політика як види професійної діяльності?		
2. Охарактеризуйте процеси дослідження політики та аналізу політики.		
3. Що таке демократичне врядування?		
4. Дайте визначення поняття “ належне врядування”.		
5. Розкрийте основні цінності та принципи державної політики.		
6. У чому саме полягає зміст державної політики.		
7. Охарактеризуйте цілі та знаряддя політики.		
8. За якими критеріями можна здійснити типологію державної політики?		
9. На які типи поділяється суспільна політика за ціннісною орієнтацією?		
10. Які типи державної політики можна виокремити за інструментами вироблення політики.		
11. Розкрийте основні функції управління проектами.		
12. Охарактеризуйте основні функції проектного менеджменту.		

Шифр спеціальності 281	Назва спеціальності, ОП «Публічне управління та адміністрування», «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	Сторінка 1 з 4
---------------------------	--	-------------------

13. Що таке управління інтеграцією проекту?
14. Що таке управління змістом (обсягами робіт) у проекті?
15. Що являє собою Управління часом (тривалістю) в проекті?
16. Що таке управління ресурсами в проекті?
17. Охарактеризуйте управління вартістю (витратами) проекту?
18. Що таке управління якістю проекту?
19. Розкрийте сутність управління людськими ресурсами.
20. Що являє собою управління інформацією та комунікаціями в проекті.
21. Що таке управління закупівлями в проекті.
22. Розкрийте сутність управління ризиками проекту.
23. Що таке проектний аналіз?
24. Що являє собою оцінка ефективності проекту.
25. Яким чином відбувається реалізація управлінських функцій засобами проектного менеджменту?
26. Які відмінності управління проектами від програм в публічній сфері?
27. Які аргументи можна навести стосовно доцільності управління проектами.
28. Дайте визначення аналізу державної політики.
29. Що являє собою попередній та підсумковий аналіз політики?
30. У чому полягає сутність нормативного і позитивного аспектів аналізу?
31. Яку роль відіграє етап усвідомлення (формулювання) проблеми у процесі аналізу політики?
32. Яке значення має аналітика для публічного управління?
33. Що таке управлінський аналіз?
34. Які Ви знаєте інформаційно-аналітичні структури?
35. Що таке патерни державно-управлінської аналітики?
36. Які основні напрями аналітичного супроводу державного управління?
37. Назвіть ключові проблеми і основні тенденції розвитку державно-управлінської аналітики.
38. Охарактеризуйте таких суб'єктів як: виробники, аналітики політики, групи інтересів.
39. Яку роль відіграють консультації з громадськістю у процесі аналізу політики?
40. Навіщо потрібно опрацьовувати альтернативні варіанти політики?
41. Розкрийте значення універсальних критеріїв порівняння варіантів.
42. Що являє собою державна політика як процес?
43. Охарактеризуйте модель державної політики як процесу.
44. Як визначаються затрати на політику, її продукти?
45. Як оцінюються впливи та остаточні результати (наслідки) політики?
46. Яке значення має чітке визначення цілей та завдань політики?
47. Перелічіть основні види ресурсів політики?
48. Як класифікуються ресурси політики за М.Крозье та Е.Фрідбергом?
49. Що таке результативність політики?
50. Чим ефективність управління відрізняється від результативності?
51. Що таке ефективність політики за Парето?
52. Що таке аналіз вигід і витрат політики? Яким чином він здійснюється?
53. У чому полягає сутність ефективності управління?
54. Перелічіть основні критерії оцінки ефективності державного управління.
55. Охарактеризуйте базову модель ефективності та результативності управління.
56. Опишіть концептуальну модель ефективності управлінської діяльності.
57. Які сучасні підходи до забезпечення ефективності управління Вам відомі?
58. Яку роль відіграє оцінка ефективності державного управління в період трансформування суспільства?
59. Що таке оцінювання та моніторинг політики та управління?
60. Які проблемні питання в здійсненні моніторингу й оцінюванні програм існують на цей час?
61. Назвіть основні етапи організації системи моніторингу.
62. Що являє собою аудит ефективності державних програм?
63. Які функції, методи, способи оцінювання політики Вам відомі?
64. За якими критеріями можна провести класифікацію та визначити показники (індикатори) реалізації програм?
65. Перелічіть основні критерії відбору індикаторів.
66. Які проблеми виникають на шляху оцінювання успішності/неуспішності політики?
67. Які аналітичні документи готуються за результатами оцінювання та аналізу політики і програм?
68. Як можна класифікувати аналітичні документи?

18) Основна література:

Методичне забезпечення дисципліни

Державна політика: підручник / Ковбасюк Ю. В. та ін. Київ: НАДУ, 2014. 448 с. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3126> (дата звернення: 01.06.2023).

Державне управління: підручник: у 2 т. / ред. кол. Ю. Ковбасюк та ін. Київ: Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3126> (дата звернення: 01.06.2023).

Кілієвич О. І., Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та механізми її впровадження: метод. рек. Київ, 2009. 88 с. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3126> (дата звернення: 01.06.2023).

Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні: Київ: Основи, 2002. 750 с. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3126> (дата звернення: 01.06.2023).

19) Додаткові джерела:

1. Аналіз вигід і витрат: концепції і практика: пер. з англ. / Ентоні Е. Боардмен та ін. Київ: АртЕк, 2003. 568 с.
2. Аналіз державних стратегічних документів України щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року: резюме аналіт. доповіді. К.: Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017. 20 с.
3. Аналіз і пілотаж публічної політики / Пітер Кньопфель та ін.; пер з фр. І. С. Микитин. К.: Алерта, 2010. 424 с.
4. Аудит адміністративної діяльності: теорія та практика / пер. з англ. В. Шульга. К.: Основи, 2000. 190 с.
5. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 328 с.
6. Браун П. Посібник з аналізу державної політики: пер. з англ. / П. Браун. Київ: Основи, 2000. 243 с.
7. Бюджетний кодекс України: від 8 липн. 2010 р. № 2456-VI. *Офіц. вісн. України*. 2010. № 59. Ст. 2047.
8. Вайс Керол Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики / Керол Г. Вайс; пер з англ. Р. Ткачука та ін. Київ: Основи, 2000. 671 с.
9. Валєвський О. Л. Держава і реформи в Україні: аналіз державної політики в умовах трансформації суспільства: Монографія. Київ: НАДУ, 2007. 217 с.
10. Ведунг Еверт. Оцінювання державної політики і програм / Еверт Ведунг; пер. з англ. В. Шульга. К.: Всеуито, 2003. 350 с.
11. Вимірювання досягнення цілей сталого розвитку регіонами України: вибір індикаторів та визначення базових рівнів. Київ: 2019. 276 с. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/tracking-progress-on-SDGs-for-the-regions-of-Ukraine.html> (дата звернення 01.06.2023).
12. Державне управління: підручник: у 2 т. / ред. кол. Ю. Ковбасюк та ін. Київ: Дніпропетровськ: НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.
13. Енциклопедичний словник з державного управління / Сурмін Ю. П. та ін.; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка та ін. К.: НАДУ, 2010. 820 с.
14. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / наук.-ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк та ін. Київ: НАДУ, 2011.
15. Кілієвич О. І. Економічний аналіз державної політики: навч. посіб. Київ: НАДУ, 2012. 96 с.
16. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховн. Ради України 28 червн. 1996 р. *Голос України*. 1996. 13 липн.
17. Методики проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта: постанова Кабінету Міністрів України від 11 берез. 2004 р. № 308. *Офіц. вісн. України*. 2004. № 10. Ст. 612.
18. Методичні рекомендації щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм: наказ Мінфіну України від 17 травн. 2011 р. № 608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11> (дата звернення 01.06.2023).
19. Модернізація галузі науки державного управління в умовах суспільних реформ в Україні: монографія / О. М. Петроє та ін.; за ред. О. М. Петроє. Київ: НАДУ, 2020. 552 с.
20. Андреев, С., Мамедов, А., Дименко, Р., Козлова, В. (2023). Необхідність підготовки в Україні кваліфікованих керівних кадрів із питань антикризового державного управління як вимога сьогодення. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2 (49), 372–383. <https://doi.org/10.55643/fcapter.2.49.2023.3989>. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3989> (дата звернення: 30.04.2023).
21. Ребкало В. А., Полянський Ю. Д. Оцінювання державних політик та програм: консп. лекцій до навч. дисц. Київ: НАДУ, 2004. 88 с.
22. Пал Леслі А. Аналіз державної політики: пер. з англ. / А. Леслі Пал. – Київ: Основи, 1999. 422 с.
23. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 берез. 2008 р. № 1602. *Офіц. вісн. України*. 2000. № 16. Ст. 657.
24. Про державні цільові програми: Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1621-IV. *Офіц. вісн. України*. 2004. № 14. Ст. 956.
25. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. *Офіц. вісн. України*. 2011. № 10. Ст. 446.
26. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 3 листоп. 2010 р. № 996. *Офіц. вісн. України*. 2010. № 84. Ст. 2945.

27. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм : постанова Кабінету Міністрів України від 31 січн. 2007 р. № 106. *Офіц. вісн. України*. 2007. № 8. Ст. 313.
28. Про затвердження Порядку проведення Державного аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання : постанова Кабінету Міністрів України від 27 берез. 2019 р. № 252. *Офіц. вісн. України*. 2019. № 28. Ст. 989.
29. Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів бюджетної декларації та державного бюджету : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квіт. 2003 р. № 621. *Офіц. вісн. України*. 2003. № 18. Ст. 834.
30. Публічне управління в умовах інституційних змін : колект. моногр. / Войтович Р. В. та ін. ; за ред. Р. В. Войтович. Київ, 2018. 475 с.
31. Публічне управління : термінол. слов. / Куйбіда В. С. та ін. ; за ред. В. С. Куйбіди. Київ, 2018. 224 с.
32. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки : схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липн. 2021 р. № 831-р. *Офіц. вісн. України*. 2021. № 61. Ст. 3842.
33. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : ратифіковано із заявою Законом від 16 вересн. 2014 р. № 1678-VII. *Офіц. вісн. України*. 2014. № 75. Ст. 2125
34. Andreiev, S., Kogutiuk, V., Dymenko, R., Fediunin, S. Problems of Development of Interdisciplinary Field of Knowledge "Public Administration and Management" in Ukraine. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. Vol. 8, № 7. P. 2642–2651. URL: <https://www.ijtee.org/wp-content/uploads/papers/v8i7/G5843058719.pdf> (дата звернення: 01.06.2023).

Інформаційні ресурси

- Асоціація інститутів та шкіл з державного управління Центральної і Східної Європи. URL: www.nispa.sk. (дата звернення 01.06.2023).
- Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна "Експертно-аналітична діяльність в публічному управлінні". url: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3126> (дата звернення 01.06.2023)
- Журнал "Національна безпека і оборона". URL: <https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona?start=1>. Журнал "Національна безпека і оборона" (дата звернення 01.06.2023).
- Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління. URL: <https://vadnd.org.ua/ua/> (дата звернення 01.06.2023).
- Інститут аналізу політики і стратегій /сторінка "бібліотека" www.ipas.org.ua/library. URL: (дата звернення 01.06.2023).
- Науково-аналітичний щоквартальний збірник "Стратегічні пріоритети". URL: <https://niss.gov.ua/publikacii/zhurnal-strategichni-prioriteti>. (дата звернення 01.06.2023).
- Офіційне Інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>. (дата звернення 01.06.2023).
- Офіційний портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення 01.06.2023).
- Рада національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.mbo.gov.ua/>. (дата звернення 01.06.2023).
- Урядовий портал. (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України). URL: <https://www.kmu.gov.ua/>. (дата звернення 01.06.2023).
- Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу / сторінка "групи аналізу політики". URL: www.center.gov.ua. (дата звернення 01.06.2023).

20) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання						Інд. завд.	Сума балів
Модуль 1			Модуль 2				
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6		
11	11	11	11	11	15	30	100

Шифр спеціальності 281	Назва спеціальності, ОП «Публічне управління та адміністрування», «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	Сторінка 1 з 4
---------------------------	--	-------------------

21) Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.
2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку, іспиту.
3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати знання з пропущеної теми викладачу до складання заліку, іспиту.
4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

22) Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.
2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

23) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<https://org2.knuba.edu.ua/enrol/index.php?id=3126>